สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑
ระเบียบวาระที่ ๒.๑

สมัชชาสุขภาพ ๑๑ / ร่างมติ ๑
๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ
(Health Literacy for NCDs Prevention and Management)

นโยบายสาธารณะนี้มุ่งที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยให้ประชากรในประเทศมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ห่างไกลปัญหาโรคไม่ติดต่อ โดยดำเนินการพัฒนาระบบจัดการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ส่งเสริมการประกอบกิจการที่รับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาชุดสิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพและขับเคลื่อนนโยบายเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพผ่านกลไกและกองทุนทั้งระดับประเทศและพื้นที่ และส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยระบบสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อในทุกระดับ

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สิบเอ็ด

ได้พิจารณารายงานเรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ[๑]

รับทราบ ว่า ปัญหาโรคไม่ติดต่อเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบทั้งต่อตัวบุคคล ชุมชน และสังคมทั้งในด้านสุขภาพ ผลิตภาพ และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ตระหนัก ว่า จำเป็นต้องมีการส่งเสริมพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชนคนไทย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ

ชื่นชม การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ และการพัฒนากลไกสนับสนุนและส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพให้แก่ประชาชนชาวไทย

กังวล ถึง ภาวะปัจจุบันที่พบข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพในสาธารณะที่มากมาย และมีการเจือปนของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในสัดส่วนที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมที่อยู่นอกระบบการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐ จนมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติในการจัดการด้านสุขภาพของประชาชน และส่งผลต่อปัญหาโรคไม่ติดต่อมากขึ้นเรื่อย ๆ

รับทราบและกังวล ว่า การเจริญเติบโตของธุรกิจอุตสาหกรรมร่วมกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์นั้นมีอิทธิพลต่อผู้บริโภคและพฤติกรรมในการใช้ชีวิตของประชาชนในสังคม โดยหากไม่มีกลไกความร่วมมือระหว่างแต่ละภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้แก่ประชาชน และความรับผิดชอบต่อสังคมในกลุ่มผู้ประกอบกิจการธุรกิจอุตสาหกรรม อาจทำให้ปัญหาโรคไม่ติดต่อรุนแรงขึ้นจนยากที่จะควบคุมในระยะยาว และส่งผลกระทบต่อทุกคนในอนาคต

กังวล ว่า ในอดีตถึงปัจจุบันมักพบปัญหาเกี่ยวกับการนำนโยบายจากส่วนกลางไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ อาทิ ปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน หรือกระบวนการทำงานที่ได้รับการสั่งการให้ไปปฏิบัตินั้นไม่สอดคล้องต่อสถานการณ์จริงในแต่ละพื้นที่ จึงอาจทำให้การขับเคลื่อนงานขาดประสิทธิภาพจนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คาดหวัง นอกจากนี้ในการดำเนินการด้านสาธารณสุขยังประสบปัญหา

[๑] เอกสาร สมัชชาสุขภาพ ๑๑ / หลัก ๑

ความหลากหลายในรูปแบบการบริหารจัดการงบประมาณ ของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมและป้องกันโรค ที่ยังมีความแตกต่างกันระหว่างกองทุนหลักด้านสุขภาพ ทั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนประกันสังคม งบประมาณสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลข้าราชการของกรมบัญชีกลาง และกองทุนรักษาพยาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะร่วมกันในการจัดการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่คนในสังคม ให้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่จำเป็น ตรวจสอบและทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับมา และประพฤติปฏิบัติโดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสุขภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ความจำเป็น

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข โดย กรมควบคุมโรค ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นแกนหลักในการประสานร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนาระบบจัดการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ โดยการพัฒนาเครือข่าย และกลไกสนับสนุน เฝ้าระวัง รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการสร้างและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเข้าถึงได้ง่าย และพัฒนาระบบการจัดการแก้ไขปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน โดยมีแผนงานและตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล พร้อมพัฒนาเครื่องมือวัดสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ดำเนินการ ในทุกระดับ

๒. ขอให้ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็นหลักร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ พัฒนาแนวทางสนับสนุนให้เกิดการประกอบกิจการ ที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อ โดยใช้ทั้งกลไกภาษี กลไกการเงิน และอื่น ๆ รวมถึงการสนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างแบรนด์สินค้า/บริการที่สะท้อนคุณค่าที่ส่งผลดีต่อผู้บริโภค

๓. ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย เป็นหลักร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ ขับเคลื่อนนโยบายเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพผ่านกลไกคณะกรรมการนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ และทีมหมอครอบครัว ร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และกองทุนหลักประกันสุขภาพกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพทั้งระดับบุคคล ชุมชน และปัจจัยแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ

๔. ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับสำนักงานประกันสังคม กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และกองทุนรักษาพยาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์หลักในด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค สำหรับทุกกองทุน ที่ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ในสังคม ของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชน

ในการดูแลสุขภาพตนเอง และ/หรือเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการจัดการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ และดำเนินการทบทวนกฎหมายและกำหนดแนวทางการบูรณาการรูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณจากแต่ละกองทุนให้สอดคล้องกัน

๕. ขอให้ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่วางแผนการศึกษาวิจัยระบบสุขภาพเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อ พัฒนานโยบาย นวัตกรรม เครื่องมือ ชุดความรู้และการประเมินผลเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ

๖. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าแก่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๑๓